

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS Ő FENSÉGE

HALÁLA ALKALMÁVAL MONDOTT GYÁSZIMA

— a kolozsvári unitárius templomban 1889. febr. 5-én, a temetés napján. —

Örök Isten! végetlen hatalom! ki kezekben tartod a világok sorsát s a népek életét; örök hatalmu Ur! ki ülsz a kerubimokon, uralkodol az angyalok sergein, ki a föld minden országainak egyedül vagy erős Ura, Istene: megállunk előtted, hogy e perczen, midőn milliók imája száll hozzád a magasságba, leboruljunk mi is trónod számolyánál, s rebegő ajakkal imádkozunk.

Látjuk, oh Uram! a te hatalmat, mely nagy és sokszor, ah, mely rettenetes. Te igazgatod a világot, ah de sokszor nehéz, terhes fellegekbe öltözöl és a kéz, mely oda szegezte az ég azurjára a myriád csillagokat és a fénylő napot és odaállította a végtelen ürbe a nagy erősségeket s a kiterjesztett égboltozatot, megrázza hatalmával az erős alkotmányt, hogy recsegnék az egek, a föld megindul, s mindenek megfélemlenek. Te, a kinek kebeléből születtek e bámulatos, e csodás nagyszerűségek, ki örök tüzed megmérhetlen mélységből kiözönlötted a világosságot, olykor sötétséget borítasz világodra, a nap ködbe és homályba vész, megdörög az ég, s ekkor rettenetes fegyvered lesz az öldöklő villám, mely a hová lesujt, szétzúz mindent, mit útjában talál... Remegnek a föld minden állatai....

Te igazgatod oh Isten! az embervilágot is. Ah de sokszor tüzőn és véren, sebes lángokon és viharon keresztül vezeted népeidet. Gyermekeid seregekbe gyűjtöd s nagy férfiakat, lángelméket, vezéreket támasztasz, a kiknek előtte megyen a te szellemed, bölcseséged és világosságod; megalkotod az országokat és birodalmakat, és azok fölő trónokat helyezesz el, melyekre őket magasztalod fel, kiket a nép királyoknak, uralkodóinak nevez. De hatalmad ereje, mely ezt csele-

kedte, olykor egész váratlanul mily rettenetesen nyilvánul; néped fényeit elragadod, mint egy szélvészszel, rá zúditod hirtelen a csapások árját és az erős trónok meginognak, a királyi ék porba hull, s a népek remegve állanak hatalmad előtt, király és alattvalók megalázodva, a közös emberi sorsot, a lét mulandóságát és törekeny voltát együttérezve, s a rettentő csapás sulyától leveretve, gyászba borulva és könnyeket hullatva.

Igy állunk előtted most, oh Isten! így éreztetted a te rettenetes hatalmat a királyon és a nemzeten. A ki az ő királyi atyjának és anyjának büszkesége, e nemzetnek szemefénye, a népek jövő reménye volt; a kit nekik jó kedvedben adtál, szép tehetségekkel és érenyekkel ruháztál fel, a kit dicső örökösül plántáltál — nem tudni hogy, kiszaggattatott!... Ott növekedett a trón árnyékában, felséges atya lábainál, hol igazságot és bölcseséget tanult, s ott ahhoz a szívhez közel, királynői, felséges érzelmekben gazdag édes anyja szívéhez, a melyből csak nemes érzés, nemes föllángolás szállhatott át reá. Ott figyelt a természetben annak jelenségeit, csodás tüneményeit bámulva; ott ült az ismeretvágytól ösztönöztetve a tudomány munkásai körében, az eszményiektől ragadtatva a költészet és művészet felkentjei, apostolai közt. Ott lelkesült velük a szépért, jóért és magasosért, ott amaz érzelmi és értelmi javakért, melyek a királyi koronának is csak fényt kölcsönözhetnek. És ott volt bátran állva a hadverő nép között is, hogy mint a népek leendő hadura, ismerni tanulja azt a művészetet, mely csatákat irányoz, s dicsón vezet diadalra hontvédő sergeket.

És oh Uram! ez a bátor, nemes, ez a felvilágosult, fenkölt királyfi nincs többé!....

Ki mérheti meg a tenger-fájdalmat, a melyet érezünk? Ki mérheti meg a veszteség nagyságát? Egy rég mult fényes korszak megújításának reményét ébresztette fel bennünk, és azt hittük, hogy ama kornak, mikor az igazságos uralkodott a népen, tudomány a nemzet fensőbb életében, erő és hatalom szerzett győzelmet ellenségeink ellen, hogy e kornak minden dicsősége, minden nagysága még ragyogóbban fog vele, benne föltűnni.

Ki mérheti meg a tenger-fájdalmat, a melyet ők éreznek, a királyi szülők, a kiknek ő koronája volt még korona nélkül is, a kik őt gyermeküknek, egyetlen szerelmes fioknak mondhatták, s a kik őt büszkén állithatták sorba más királyi nemzetségek korona-örökösseivel? Ki mérheti meg a tenger fájdalmat, melyet a hitvesi szív érez, midőn férjét zárják koporsóba, s viszik ki a sötét sirba?!

Ki mérheti meg? ha nem te, oh örök Isten! Tőled, a ki ránk

mérted a csapást, egyedül tőled várunk vigasztalást is. Kiöntöted a busulás poharát, oh jövel és nyujtsd másik kezedd a fájdalom balzsamát, csepegtesd az enyhület vizeit. A királyi atyának fájdalomtól roskadozó testét vedd körül a hit pánczélával; a királyi anya lesújtott szívét s a bánatba merült özvegyet emeld föl — mi felemelni egyedül birhatja — az örökkévalóság gondolatával; s támogasd őket a veszteség sulya alatt azzal az őszinte, igaz részvéttel, melyel kibeszélhetetlen fájdalomukban népeik együttesen osztoznak, sirnak.

És oh Isten! édes Atyánk! midőn egy szívvel, egy lélekkel kérünk a királyi családért, könyörgünk, imádkozunk egyszersmind szeretett nemzetünkért, édes hazánkért is. Annyit hányattatott és anuyit szenvedett! Megtartva bár, ah de hányszor összetörve! Meg nem törve soha, ah de hányszor megrabolva, zsarnokságtól bántva! Most hittük, hogy a csillag, mely Gellért mögül feljött, soká, soká fog tündöklenni, és az új korszak művére, mely bölcsen kezdetett, újabb fényt, koronát fog vonni. S lehajtott fővel, aggodva nézünk a jövőndőbe. . . .

Oh Isten! édes Atyánk! népek és nemzetek nagy Istene! ha már elveszett e nagy reményünk, könyörgünk tartsd meg felséges, szeretett királyunk életét az emberi élet legvégső határáig. Vedd oltalmadba a népeket, vedd oltalmadba nemzetünket, hogy ez a föld, melyet apáink vére pecsételt el hazánknek és hősiessége annyi száz éven keresztül megvédett, s bölcsesége szabad intézményekkel megerősített, ezrekig hirdesse soha el nem muló dicsőségedet. Ámen.

PÉTERFI DÉNES.

EGYHÁZUNK RÉSZVÉTE RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS HALÁLA FELETT.

Rudolf trónörökös Ő Fenségének Meyerlingben f. évi jan. 30-án történt váratlan és végzetes halála villámcsapásként sujtott le az osztrák-magyar birodalomra s ennek összes népeire, hazánkra s ebben egyházunkra is. A mint a haláleset híre Kolozsvárra érkezett, templomunk tornyára és főtanodánkra azonnal kitűzettek a gyászlobogók. A főt. püspök ur febr. 3-án rendkívüli egyh. tanácsi gyűlést hívott egybe, melyet a következő szavakkal nyitott meg:

Mltsgs. és főt. E. K. Tanács! A mint a meghívón jeleztem, a mai rendkívüli gyűlést Rudolf trónörökös Ő Fensége halála feletti részvétünk kifejezése tárgyában voltunk bátor egybehívni.

A csapás, mely e váratlan és megdöbbentő halálesettel Felséges Királyunk és Királynénk szülői, a trónörökösné Ő Fensége hitvesi szívet s ezekkel együtt legközelebből hazánkat és nemzetünket sujtotta, sokkal nagyobb és megmérhetetlenebb, minthogy én azt erőtelen, gyenge szavaimmal ecsetelni avagy csak meg is kísérelném.

A napi lapok napok óta gyászkeretben jelennek meg s könnyel és jajjal vannak irva. De mi az ahoz a gyászhoz képest a mi a fenséges trónörökös halála miatt mindnyájunk szívet méltán elborítja, ahoz a könyhöz és jajhoz képest, a mit életéhez kötött szép reményeink romjai felett hazafiai keservvel zokoghatunk?

Bizonyára hazánkat ez idő szerint nagyobb csapás nem érhetne volna. S meg kellene rendülnünk alatta, ha nem támaszkodhatnánk az isteni gondviseléshez, mely hívő lelkünknek a sors minden csapásai között erős kösziklája.

Az égi kegyelem örködjék a gyászba borult királyi ház és család, hazánk és nemzetünk, örködjék egyházunk és mindnyájunk felett! E hitben és reményben keresve az enyhületet a megmérhetetlen veszteség feletti fájdalomunkra, kérem a mlgs. és főt. E. K. Tanácsot méltóztassék elhatározni:

1-ör hogy Rudolf trónörökös Ő Fensége halála feletti legmélyebb részvétét jegyzőkönyvileg megörökíti;